

Norske Bodø er den første europæiske

Da Bodø mistede sin militære luftbase, blev kunst og kultur en ny begyndelse for byen, der blandt andet har fået et stort koncerthus og et nyt museum. For Rejsers udsendte trækker især naturen, udsigten og historien.

KARIN MØLLER-OLSEN
(TEKST OG FOTO), BODØ

Midnatssolen har så småt gjort sit indtog, da vi ankommer til Bodø sidst i maj. Den går i havet midt på natten og står op igen to timer senere, hvilket betyder, at det aldrig er rigtig mørkt. Det er bare ikke nogen garanti for sommertemperaturer. Men vi er heldige, for netop denne aften har solen og varmen valgt at gøre sit indtog nord for polarcirklen. Og det trækker bodøværingene, som de lokale indbyggere hedder, ud i byen. På barer og restauranter langs kajen, på den flydende sauna i marinaen og på tøv, som også ligger ved vandet.

Flere nye hoteller med skybars og cafeer og restauranter med udeservering er skudt op i Bodø de seneste år. Vi besøger restaurant Txaba, der som andre spisesteder på Sjøgata har servering i et glashus helt ude på kajkanten. Her sidder vi med udsigt over havnen, hvor den modsatte side domineres af byens sildeoliefabrik og en række småbjerge.

Fredrik Schön, der åbnede restauranten for et halvt år siden, serverer catalansk inspirerede tapas. Gambas pil-pil og sortfodsskinke fra Middelhavet samt ceviche af lokal helleflynder. Spansk og norsk i skøn forening. Fredrik fortæller, at restauranten allerede har mange lokale stamgæster og er godt besøgt af forretningsfolk fra især Tromsø i nord og Trondheim længere sydpå.

Fra militærforlægning til kulturby
Besøg af et stigende antal forretningsgæster er et resultat af Bodøs nye satsning, der gør det attraktivt at kombinere erhvervskonferencer med natur- og kulturoplevelser, fortæller Rigmor Myhre, der er kommunikationschef i Northern Norway, en organisation, der markedsfører det nordlige Norge. Rigmor tager os med en tur gennem byens gader, hvor hun fortæller om Bodøs nødvendige forvandling:

»Siden Anden Verdenskrig har Bodø haft en militær luftbase, der har spillet en afgørende rolle for byens liv og identitet, men i 2011 blev det besluttet at flytte basen til flyvestation

en i Trondheim. Flytningen begyndte i 2014, og i 2022 flyttede det sidste militære personale ud af Bodø. Det har betydet, at Bodø har måttet redefinere sin rolle«, siger Rigmor og fortæller, at opførelsen af et stort koncerthus, Stormen, og et nyt superbibliotek i 2014 blev starten på fornyelsen af Bodø med satsning på kunst og kultur.

Vi passerer de nye kulturinstitutioner og fortsætter ad de små gader, hvor det bliver tydeligt, at de ældre bygninger kan tælles på én hånd. Bodø blev nemlig sønderbombet af tyskerne under Anden Verdenskrig, helt præcist 27. maj 1940. En tragedie, der fortsat fylder meget i bevidstheden hos flere bodøværing, vi taler med. De fortæller om Hitlers behov for jernmalm fra Narvik 300 kilometer længere mod nord, der var årsag til bombardementerne. Bodø ligger nemlig centralt i forhold til skibsfarten fra Narvik og kunne true den tyske søtransport af jernmalm.

På grund af bombningen er de fleste bygninger i Bodø opført efter Anden Verdenskrig i en stil, nordmændene selv kalder genrejsningsstil, og som ikke er en arkitektur, der påkalder sig stor interesse hos almindelige turister. Så Bodø har haft hårdt brug for nye kulturinstitutioner, der kan tiltrække gæster. En proces, der tog fart for 10 år siden, og som fik nye vitaminer, da byen blev udnævnt til europæisk kulturhovedstad 2024:

»Udnævnelsen til kulturhovedstad er et skub til udviklingen af byen og en investering i fremtiden, hvor vi blandt andet lægger vægt på uddannelse, netværk og internationalisering«, siger Marie Peyre fra Visit Bodøs 2024-sekretariat.

Hun fortæller, at samisk kultur og nordnorsk kunst, der er inspireret af naturen, spiller fremtrædende roller i de udstillinger og begivenheder, man kan opleve i og omkring Bodø i 2024, og fremhæver samisk teater i løbet af sommeren, madfestival i september og nordlysfestival i november.

Skybar med panoramaudsigt

Denne forsommeraften er vi optaget af den udsigt, som vi allerede fik en forsmag på under indflyvningen til Bodø. For byen har stadigvæk en civil lufthavn, og før landingen kunne vi se det ene foldede og sneklædte bjerg ved glitrende søer og fjorde efter det andet.

I byen overnatter vi på Scandic Havet, og fra hotellets bar på 17. etage er der panoramaudsigt over byen, havnen og bjergene. En udsigt, der dog hurtigt bliver overgået af den fra ►

■ En af de få bevarede eksemplarer af bådtypen jekte er 'Anne Karoline', der kunne laste 90 tons tørfisk. Båden er i dag udstillet på Jektefartsmuseet.

■ Fredrik Schön ejer restaurant Txaba, der har servering i glashuse helt ude på kajkanten.

REJSEDEKLARATION

Politikens rejse og ophold var betalt af Innovation Norway og Visit Bodø. Ingen af de to turistorganisationer har haft nogen indflydelse på artiklens indhold.

kulturhovedstad nord for polarcirklen

FAKTA

Rejsen til Bodø

Klimaaftryk tur-retur:
Fly: 330 kg CO₂ per person.

Bil (benzin): 264 kg CO₂ per bil (divider med antal personer og udregn klimaaftryk per person).

Bil (el): 27 kg CO₂ per bil (divider med antal personer og udregn klimaaftryk per person).

Tog: 13 kg CO₂ per person.

Bus: 46 kg CO₂ per person.

Privatforbrug: En dansker udleder i snit 13.000 kg CO₂ per år.

Hvis den globale temperaturstigning skal holdes under 1,5 grader, skal hver verdensborgers CO₂-udledning årligt være under 3.000 kg i 2030 og 1.000 kg i 2050.

Læs om udregningerne bag tallene på www.politiken.dk/klimaudregning

Transport: Fra København er der flyforbindelse med skift i Oslo til Bodø i Nordland. Samlet flytid 2 1/2 time. Der er også togforbindelse fra København med skift i Göteborg, Oslo og Trondheim med nattog til Bodø, i alt 25 timer. Med bil fra København gennem Sverige er der 1.800 km med en effektiv køretid på 20 timer.

Om Bodø: Med sine 55.000 indbyggere er byen Norges næststørste by nord for polarcirklen. Er udpeget til europæisk kulturhovedstad i 2024.

Bodø har et ungt universitet, og de seneste år er en række kulturinstitutioner vokset frem i byen. Teater, festivaler og kunststillinger findes spredt i Bodø og andre steder i Nordlands fylke, der strækker sig et par hundrede kilometer nord og syd for byen.
www.bodo2024.no
www.nordnorge.com

Jektefartsmuseet er fra 2019 og en af flere nye kulturinstitutioner i Bodø. På museet fortælles om 400 års fiskerihistorie. Hovedattraktionen er et velbevaret eksemplar af en jekte, der er en særlig bred, klinkbygget åben bådtype. Jekter blev gennem 400 år anvendt til transport af tørfisk fra Nordnorge.

Bodøs nyeste hotel, Wood, som 15. maj åbnede på en bjergskråning nord for byen.

Rigmor kører os op til hotellet, hvor baren på 14. etage bliver mere og mere fyldt, som aftenen skrider frem. Og selv om solen slås med skiftende skydække, er der trængsel ved panoramavinduerne og på barens udsigtsplatform. Bjerge, sne, hav, skyer, der brydes af solstråler, flere bjerge, mere hav.

Da vi ved 23-tiden forlader hotellet, bliver vi overrasket af de mange biler, der holder på en nærliggende parkeringsplads. Sent om aftenen og langt fra alt. Men der tager vi fejl. Bilerne holder jo tæt på bjergene:

»Folk parkerer her, når de er på vandretur i bjergene. Det er de her til aften – det er jo lyst, og vejret er godt. Det skal udnyttes«, forklarer Rigmor.

Kejserens panoramaudsigt

Næste morgen er det vores tur til at tage i bjergene. Det foregår på elektriske mountainbikes, som vi lejer nede ved havnen hos Ola Schön, der er vores turguide. Efter blot tre kilometer er vi kommet fra centrum til udkanten af byen, hvor en grusvej leder op ad et lille bjerg kendt som Kaiservarden. Navnet skyldes, at den tyske kejser Wilhelm II angiveligt var på besøg her i 1899.

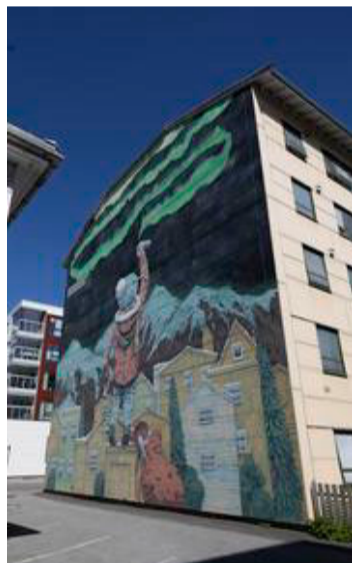
Vejen slynger sig op mellem små birketræer og lysende gule blomster, og et par gange holder vi pause. Ikke fordi det er særlig anstrengende, vi har jo elcykler, men for at nyde udsigten, der åbenbarer sig bag os med tinder, der stadig er sneklædt her i slutningen af maj. Blandt andet Børvasstinden, som er et bjergmassiv med mange små toppe, og som Ola kalder Bodøs signaturfjeld.

På toppen af Kaiservarden 366 m.o.h. er der endnu mere udsigt. Faktisk hele vejen rundt fra Børvasstinden, forbi en klippeø, Landegode, der ser ud, som om den svæver over havet, og ned over byen, der med sine 55.000 indbyggere forekommer ganske overskuelig. Og herfra ser vi, hvordan den er placeret på et fladt fremspring ud mod Norskehavet. På nordsiden havnen med en mole, der beskytter mod havets bølger, på sydsiden lufthavnen, der ligger ved Saltfjorden, som skærer sig 40 kilometer ind i landet bag Bodø. Ude i havet ligger flere hundrede småøer. Mange ubeboede, nogle med blot en enkelt eller et par beboere.

Da vi er trillet ned til foden af bjergene igen, fortsætter vi ud af byen mod sydvest, hvor en sti følger den lille elv Bodøelva, som slynger sig gennem småskov, og hvor små træbroer leder os over der, hvor elven slynger sig mest. Efter 20 minutter er vi ude ved Saltfjorden og et frilandsmuseum, hvor hovedattraktionen er Jektefartsmuseet, et skibsfartsmuseum, der åbnede i 2019, altså endnu et bidrag til Bodøs fornyelse.

Fortid med tørfisk og luftforsvar

Bodø er oprindeligt vokset frem af fiskeri og handel med fisk, især tørfisk, som er torsk, der har hængt og tørret i vinden. Det gør fisken både let og holdbar, så det har været muligt at sejle store mængder tørfisk over lange afstande både til det sydligste Norge og til middelhavslandene. I over

400 år har norske søfolk sejlet tørfisk i en skibstype, der kaldes en jekt, som er et bredt klinkbygget sejskib med åbent dæk, hvor fisken kunne lastes til op over masten. Man regner med, at der gennem årene er bygget 3.000 jekter, men i dag er kun 3 af dem bevaret.

Den ene er 'Anne Karoline', der har fået sit eget museum her uden for Bodø. Beliggenheden ved havet omgivet af birkeskov og gamle træhytter med tørvetag er i sig selv besøgt værd. Og indenfor bliver vi mødt af et smukt gammelt og overraskende bredt skib med maledede planker og et stort rødbrunt sejl.

Her dufter af tjære og godt håndværk – og i et hjørne af udstillingen også lidt mindre godt af tørfisk, som hører med til udstillingen. 'Duften af penge' er den blevet kaldt, og selv om tørfisk og fiskeri i det hele taget ikke spiller en lige så stor rolle i Bodø i dag, er tørfisk stadigvæk en skattet nordnorsk specialitet.

Fra søfartsmuseet cykler vi tilbage mod byen og efter et par kilometer ser det grangiveligt ud, som om vi er kommet til lufthavnen. Oven over

vejbanen hæver sig nemlig et flykontrolltårn, og det er faktisk et tårn, der har været anvendt i Bodøs lufthavn.

I dag tilhører det Norsk Luftfartsmuseum, der bogstavelig talt breder sine vinger ud på begge sider af landevejen. Museet er nemlig formet som en kæmpepropel med udstilling af civile fly i den ene vinge og militære fly i den anden. Begge steder er der beretninger om missioner under og efter Anden Verdenskrig, og blandt flere andre interaktive installationer findes en flysimulator, hvor besøgende kan teste deres evner som pilot.

Luftfartsmuseet er 10.000 kvm stort og rummer 40 fly og helikoptere, hvilket gør det til Nordens største. Og det er ikke tilfældigt, at det ligger her i Bodø. Den første militære lufthavn i Bodø blev bygget i 1940 og blev siden udbygget til Norges nok vigtigste militære luftbase under den kolde krig og har sat afgørende præg på Bodø. Indtil den altså blev nedlagt, og Bodø skabte sig en ny identitet som den første europæiske kulturhovedstad nord for polarcirklen.

rejser@pol.dk

■ Fra toppen af Kaiservarden er der 360 graders panoramaudsigt over bjergene og Bodø nede ved havet. Tv.: Under Anden Verdenskrig blev byen udsat for voldsomme bombardementer, så man skal kigge langt efter gamle huse. Til gengæld kan man finde moderne gavlmalerier. Th.: Norsk luftfartsmuseum i Bodø er Nordens største af sin art og rummer over 40 forskellige fly og helikoptere.

3

andre oplevelser i området

1 Verdens kraftigste malstrøm
Saltstraumen er lokaliseret 30 km fra Bodø og er et naturfænomen, hvor tidevandet danner strømhvirvler i op til 10 meter i diameter og med 4-5 meters dybde. Saltstraumen er verdens kraftigste malstrøm og stærkest ved fuldmåne og nymåne. Fra Bodø er der daglige ture ud til og på Saltstraumen. www.visitbodo.com

2 Besøg gammel handelsstation
Kjerringøy er en gammel handelsstation midt i smuk natur ved Norskehavet en times rejse nord for Bodø. Fint til en dagstur eller udflugt med overnatning. Der er forbindelse med bus og færge fra Bodø. www.kjerringoy.com/

3 Aktiv ferie på Lofoten
Lofoten er en smuk og bjergrig øgruppe, der ligger nord for Bodø. Her er mulighed for blandt andet cykle-, ride- og vandreferie. Det tager 3 1/2 time med hurtigbåd fra Bodø til Lofoten. www.visitlofoten.com